

Tisková zpráva

Názor na rozšířenost a míru korupce

u veřejných činitelů a institucí – březen 2017

- ⊙ Pouze 5 % respondentů se domnívá, že velice málo veřejných činitelů je zkorumpováno. O zapojení téměř všech těchto činitelů do korupce je přesvědčeno 21 % dotázaných.
- ⊙ Srovnání s výsledky z minulých šetření ukazuje, že česká veřejnost je k míře korupce dlouhodobě skeptická a více se přiklání k názoru o zkorumpovanosti většiny nebo téměř všech veřejných činitelů.
- ⊙ Z celkového srovnání různých institucí a oblastí veřejného života panuje největší skepse občanů v případě korupce v rámci politických stran, kde necelá třetina (29 %) ji označuje jako téměř nejvyšší a 42 % dotázaných jako nejvyšší (tedy ji hodnotí známkou 4 nebo 5).
- ⊙ Ze sledovaných institucí jako relativně nejméně zkorumpované je občany hodnoceno školství, kterému 45 % občanů dává známku 1 nebo 2. Jako relativně málo zasažené korupcí pak vnímá česká veřejnost banky a peněžní ústavy, které hodnotily dvě pětiny (40 %) dotázaných jako vůbec nebo málo zkorumpované.

Zpracovala:

Jarmila Pilecká

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 593

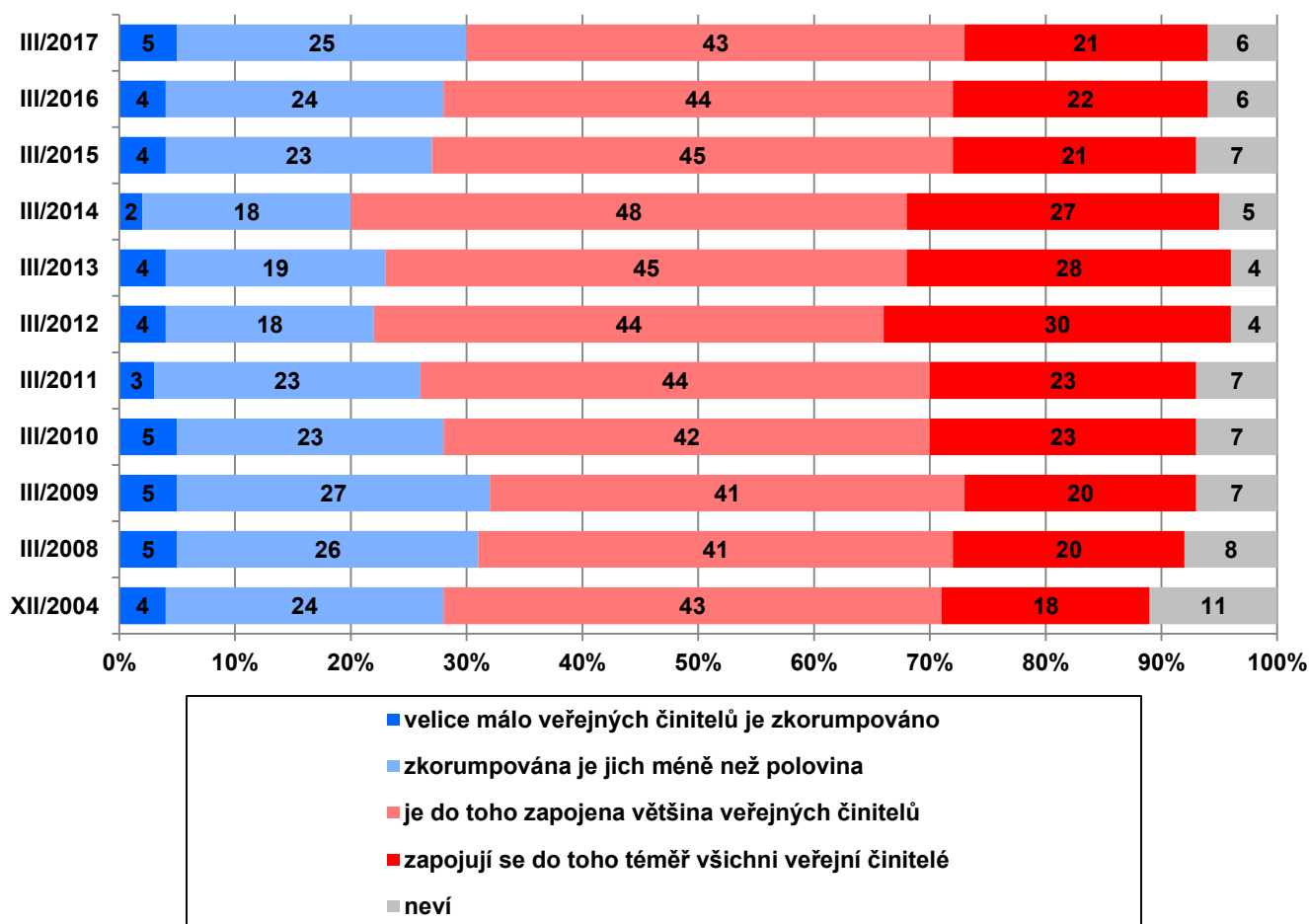


Do březnového výzkumu Naše společnost zařadilo CVVM SOÚ AV ČR, v. v. i. sadu otázek týkající se korupce. Občané vyjadřovali svůj názor na rozšíření korupce v České republice a zároveň hodnotili míru korupce u vybraných institucí a oblastí veřejného života.

Z grafu 1 je patrné, že korupce je, dle české veřejnosti, značně rozšířený fenomén. Pouze 5 % respondentů se domnívá, že velice málo veřejných činitelů je zkorumpováno. Čtvrtina (25 %) dotázaných považuje za zkorumpovanou méně než polovinu veřejných činitelů. Více jak dvě pětiny (43 %) české veřejnosti si myslí, že do korupce je zapojena většina veřejných činitelů. O zapojení téměř všech těchto činitelů do korupce je přesvědčeno 21 % dotázaných. 6 % respondentů nemá na tuto otázku jasně vymezený názor a volí možnost „nevím“.

Srovnání s výsledky z minulých šetření ukazuje, že česká veřejnost je k míře korupce dlouhodobě skeptická a více se přiklání k názoru o zkorumpovanosti většiny nebo téměř všech veřejných činitelů. Ve srovnání s minulým rokem vidíme, že názor veřejnosti je prakticky neměnný. Současné šetření se tedy svými výsledky nejvíce blíží názorovému rozložení z roku 2016, 2008 a roku 2004. Obecně nejvyšší podíl lidí, kteří označili jako zkorumpovanou většinu nebo skoro všechny veřejné činitele, byl v roce 2014, kdy tyto kategorie v součtu tvořily 75 % dotázaných.

Graf 1. Rozšířenost braní úplatků a korupce mezi veřejnými činiteli¹



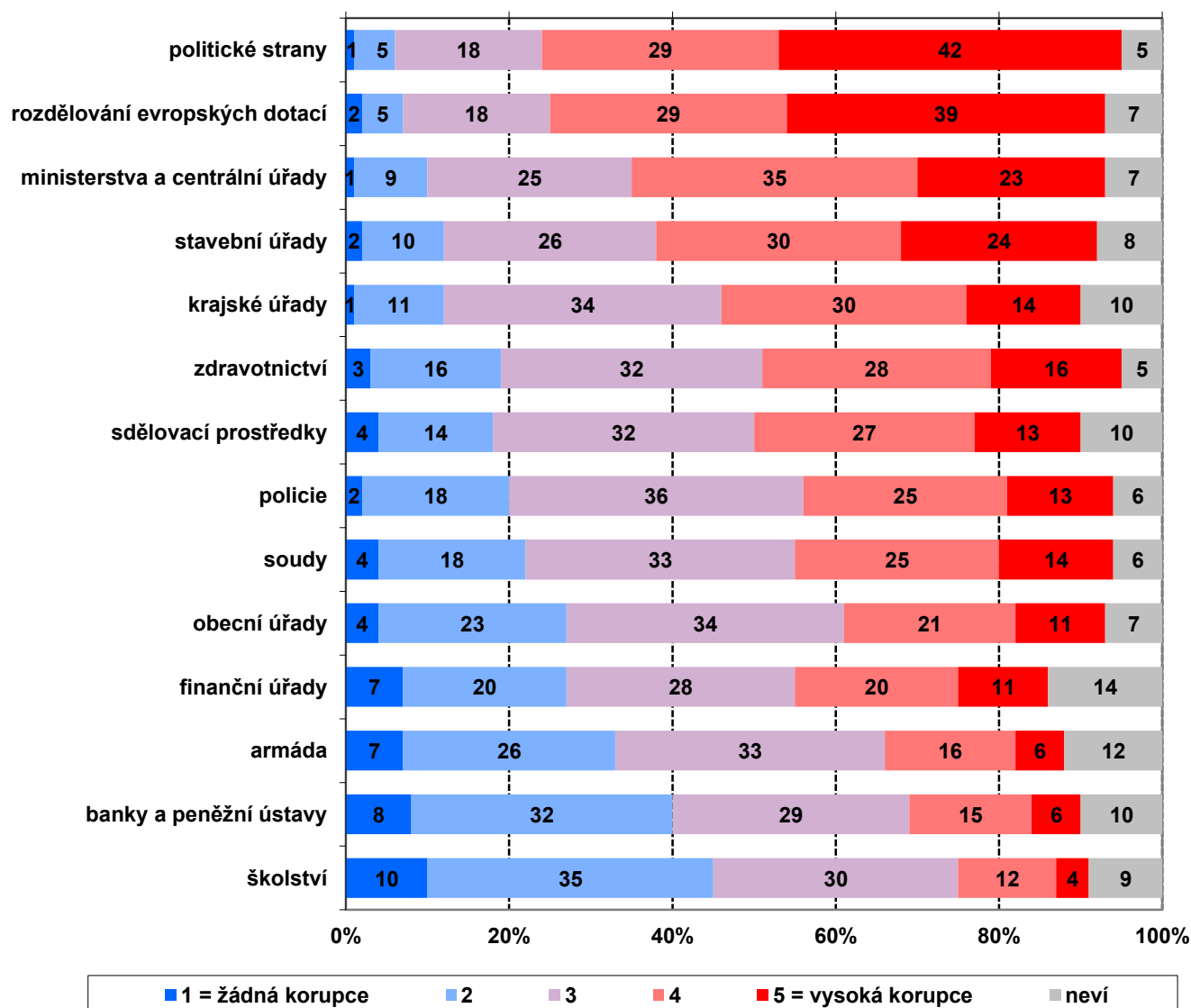
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 6. - 19. 3. 2017, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Pokud se podíváme na další charakteristiky dotázaných, zjistíme, že výrazněji více jsou o zapojení do korupce téměř všech veřejných činitelů přesvědčeni lidé deklarující špatnou životní úroveň své domácnosti, lidé řadící se na pravolevé škále politické orientace k levici a občané nespokojení se současnou politickou situací v ČR. Tito lidé také častěji nechtějí vůbec přijít k volbám a nedůvěřují současné vládě. Obecně optimističtější tuto situaci vnímají lidé s vysokoškolským vzděláním a dobrou životní úrovní. Za povšimnutí také stojí významnější podíl (23 %) lidí ve věku 15 až 19 let, kteří nemají na věc jasně vymezený názor a volí odpověď „nevím“.

V následující otázce česká veřejnost vyjadřovala své hodnocení míry korupce v rámci vybraných institucí a oblastí veřejného života. Respondenti tyto instituce hodnotili známkami od jedné do pěti, kdy jedna znamená žádná korupce a pět vysoká korupce. Obecně můžeme říci, že u většiny položek hodnotí pouze malá část občanů míru korupce jako neexistující.

¹ Znění otázky: „Jak rozšířené je podle Vás v této zemi braní úplatků a korupce? Velice málo veřejných činitelů je zkorumpováno, zkorumpována je jich méně než polovina, je do toho zapojena většina veřejných činitelů, zapojují se do toho téměř všichni veřejní činitelé?“

Graf 2. Míra korupce v institucích a oblastech veřejného života²



Pozn.: Dotázaní hodnotili na stupnici 1 až 5, kde známka 1 znamená nejnižší míru korupce a známka 5 nejvyšší míru korupce. Data řazena podle průměrné známky z odpovědí 1 až 5 od nejvyšší po nejnižší. Odpovědi „neví“ do průměru nejsou zahrnuty.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 6. - 19. 3. 2017, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z celkového srovnání různých institucí a oblastí veřejného života panuje největší skepse občanů v případě korupce v rámci politických stran, kde necelá třetina (29 %) ji označuje jako téměř nejvyšší a 42 % dotázaných jako nejvyšší (tedy ji hodnotí známkou 4 nebo 5). Přítomnost téměř nejvyšší nebo vysoké korupce občané dále vnímají při rozdělování evropských dotací, kdy jako vysokou ji označilo 39 % dotázaných a jako téměř vysokou přibližně třetina (29 %) občanů. Více než polovina dotázaných pak považuje míru korupce jako téměř nejvyšší nebo vysokou v případě ministerstev a centrálních úřadů (58 %) a stavebních úřadů (54 %). Naopak ze sledovaných institucí jako relativně nejméně zkorumpované je občany hodnoceno školství, kterému 45 % občanů dává známku 1 nebo 2. Jako relativně málo zasažené korupcí pak vnímá česká veřejnost banky a peněžní ústavy, které hodnotily dvě pětiny (40 %)

² Znění otázky: „Řekněte prosím, které z následujících institucí a oblastí veřejného života jsou podle Vás zasaženy korupcí. Obodujte je pomocí stupnice, kde jednička znamená žádnou korupci, pětka znamená korupci vysokou.“ Seznam institucí a oblastí veřejného života je uveden v grafu 2.

dotázaných jako vůbec nebo málo zkorumpované. Za povšimnutí stojí i poměrně vysoký podíl lidí s nejasnou představou o míře korupce, kteří volí odpověď „nevím“. Ti jsou výrazní především v případě finančních úřadů (14 %) a armády (12 %).

Tabulka 1. Míra korupce v institucích a oblastech veřejného života (časové srovnání průměrných známek)

	průměrná známka v roce 2005	průměrná známka v roce 2011	průměrná známka v roce 2012	průměrná známka v roce 2013	průměrná známka v roce 2014	průměrná známka v roce 2015	průměrná známka v roce 2016	Průměrná známka v roce 2017
politické strany	4,16	4,09	4,36	4,32	4,26	4,17	4,17	4,12
rozdělování evropských dotací	-	-	-	-	-	3,95	4,06	4,05
ministerstva a centrální úřady	3,77	3,69	3,98	3,95	3,91	3,75	3,73	3,74
stavební úřady	3,68	3,65	3,64	3,66	3,75	3,69	3,72	3,69
krajské úřady	3,34	3,34	3,46	3,49	3,60	3,47	3,48	3,51
zdravotnictví	3,24	3,31	3,51	3,46	3,40	3,41	3,34	3,39
sdělovací prostředky	2,81	2,84	3,01	3,10	3,23	3,17	3,28	3,35
policie	3,86	3,50	3,48	3,45	3,47	3,44	3,50	3,30
soudy	3,47	3,25	3,44	3,44	3,37	3,42	3,41	3,29
obecní úřady	3,05	2,95	3,02	3,00	3,12	3,05	3,13	3,11
finanční úřady	3,11	3,00	3,08	3,14	3,18	3,15	3,15	3,10
armáda	2,90	3,34	3,24	3,13	3,09	3,07	3,11	2,88
banky a peněžní ústavy	3,03	2,61	2,71	2,74	2,92	2,73	2,80	2,75
školství	2,61	2,47	2,79	2,61	2,58	2,53	2,59	2,61

Pozn.: Dotázaní hodnotili na stupnici 1 až 5, kde známka 1 znamená nejnižší míru korupce a známka 5 nejvyšší míru korupce. Průměry nezahrnují odpovědi „nevím“. Zvýrazněny jsou průměrné známky, u nichž oproti loňskému roku došlo ke změně hodnoty o více než 0,1 bodu.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

V tabulce 1 vidíme časové srovnání průměrných známek pro jednotlivé oblasti a instituce. Oproti šetření z minulého roku jsou občané méně pesimističtí, pokud jde o míru korupce policie (pokles o 0,2 bodu) a armády (pokles o 0,23 bodu). Významněji se pak změnilo i hodnocení korupce v případě soudů (pokles o 0,12 bodu). U ostatních položek zůstalo průměrné hodnocení přibližně stejné jako v minulém šetření. Žádná z institucí si pak v letošním roce významně (vzestup o více než 0,1 bodu) nepohoršila.

Z dlouhodobého hlediska můžeme vidět, že v letech 2012 až 2014 se zhoršilo hodnocení míry zkorumpovanosti politických stran a ministerstev a centrálních úřadů oproti předešlým šetřením. Nicméně v letech 2015, 2016 a 2017 se jejich hodnocení opět více přibližuje výsledkům z let 2005 a 2011, kdy bylo hodnocení zasažení korupcí těchto institucí o něco optimističtější. U sdělovacích prostředků postupně roste hodnocení české veřejnosti směrem od středního k téměř nejvyššímu zasažení korupcí.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v17-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>6. - 19. 3. 2017</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1045</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>259</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PO.38, OB.26</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>po170407</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>7. dubna 2017</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Jarmila Pilecká</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velikých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.
